

обробляти та оперувати вже оформленим, запрограмованим знанням, та «сильний інтелект», який може бути здатним до створення та визначення принципів власної мисленнєвої діяльності.

Генеративний штучний інтелект в контексті теорії «маячні» Гаррі Гордона Франкфурта

*Денис СЕЛЮТІН, здобувач III освітньо-наукового ступеня (PhD)
Науковий керівник тез - Світлана ШИРОКА, канд. філос. наук, доцент
Національний аерокосмічний університет ім. М. С. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

У глобалізованому суспільстві, де інформаційний простір дедалі частіше формується за участі генеративних штучних інтелектів (ШІ), поняття правди, щирості та цінностей стають усе більш розмитими. Генеративний ШІ, здатний створювати тексти, зображення й навіть переконливі симуляції людських емоцій, піднімає фундаментальні питання, що стосуються сутності істини й комунікації. У світлі філософії Гаррі Гордона Франкфурта - зокрема його концепції «маячні» (bullshit) та відмінностей між брехнею й байдужістю до правди - можна дослідити, як генеративні моделі, що не керуються етичними або моральними імперативами, впливають на культурне розуміння правди.

«Однією з найвидатніших рис нашої культури є те, що в ній так багато маячні. Це всі знають. Кожен із нас вносить свою частку» [1]. Франкфурт підкреслює, що «маячня» гірша за брехню, адже вона не зосереджена на істині, а спрямована лише на створення ілюзії достовірності, яка обманює не через свідоме спотворення фактів, а через байдужість до них. Генеративний ШІ, що створює контент на основі статистичних закономірностей і без розуміння суті - це саме те що втілює цю байдужість до істини, що може мати серйозні наслідки для суспільства в цілому. З огляду на це, постає питання: чи не стає генеративний ШІ інструментом «маячні» у філософському сенсі Франкфурта? І чи не ризикує людство втратити ціннісну основу комунікації та щирість як важливу моральну категорію?

У випадку з генеративним ШІ ми маємо справу з системою, яка генерує текст або інші види контенту не розуміючи суті того, що створює. ШІ не здатний до щирості, оскільки позбавлений емоцій, ціннісних орієнтирів та намірів. Його єдина мета - забезпечити вигляд правдоподібності, що й робить його потенційним джерелом «маячні». Цей феномен може загрожувати суспільному дискурсу і комунікації на декількох рівнях.

По-перше, велика кількість контенту, створеного генеративним ШІ, може затінити справжні ідеї та переконання, збільшуючи кількість поверхневих та неавтентичних виразів. Це може призвести до девальвації правди в інформаційному просторі, де людству буде важче розпізнавати те, що створено та підкріплено фактами, від того, що створено штучно з викривленням фактів.

По-друге, ризик втрати щирості як моральної категорії виявляється у зростаючій тенденції до автоматизованої комунікації. Замість того, щоб інвестувати у щире, емоційно насичене спілкування, суспільство може почати

цінувати швидкість і доступність, які пропонує генеративний ШІ, вище реальних людських емоцій та намірів. Це знецінює етику комунікації, коли слова втрачають свою особисту цінність і стають лише «наповнювачами» інформаційного простору.

Загалом, як зробити так, щоб людство не втратило ціннісну основу комунікації та здатність розрізняти істину від її поверхневої імітації? Франкфурт наголошував на важливості вибірковості у споживанні контенту та підкреслював значення щирості як моральної категорії. Суспільство повинно заохочувати щирість у спілкуванні та підвищувати її культурну цінність, аби уникнути девальвації правди. Також важливо створювати етичні стандарти для використання ШІ та підкреслювати особисту відповідальність за чесність у комунікації. Лише через ці заходи можна захистити суспільний дискурс від поверхневої «маячності».

Література

1. Frankfurt, H. G., (2005). *On bullshit* [онлайн]. USA: Princeton University Press. Режим доступу: doi: 10.1515/9781400826537

Філософія технології в сучасному етичному дискурсі

Володимир ОЛЕЩЕНКО, здобувач III освітньо-наукового ступеня (PhD)

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського

«Харківський авіаційний інститут»

Філософія технології стала надзвичайно актуальною наукою в епоху, коли технології буквально проникають у всі сфери людського життя – від побуту до найскладніших наукових досліджень. Філософія має не просто аналізує технології як інструменти, а ставити під сумнів саму суть їхнього існування та вплив на суспільство, культуру, моральні цінності та людську природу. У цьому контексті виникає потреба в етичному осмисленні сучасних технологічних досягнень та їхнього впливу на людину і суспільство.

Сучасні технології формують наше сприйняття світу та власної ідентичності. Вони кардинально трансформують способи нашого спілкування, роботи і навіть способи самовираження. З розвитком соціальних мереж з'явилося поняття онлайн-ідентичності, що стає вагомою частиною загальної ідентичності людини. Важливим питанням тут є вплив технологій на наше сприйняття самих себе. Кібернетичні протези, генетичні модифікації та інші біотехнології ставлять питання: де проходить межа між «людським» і «технологічним»? Чи можлива інтеграція технологій, не змінюючи фундаментальну природу людини?

Технологічні досягнення дозволяють збирати величезні обсяги даних, що спричиняє тривожні питання про приватність. Інтернет речей (IoT) та інші технології створюють ризик втрати контролю над власними даними. Це ставить питання: чи готові ми пожертвувати особистою приватністю заради зручності? Де проходить межа між безпекою та вторгненням у приватне життя? Розробка етичних рамок для захисту даних та приватності користувачів стає нагальною